

DOĞADA BU AY

Karıncalar İşbaşında...

Kışın görmediğimiz, ama baharla birlikte görmeye başladığımız canlı gruplarından biri de karıncalar. Karıncaların ilginç dünyasıyla tanışmanın tam zamanı! Karıncaları “çalışkan” canlılar olarak tanırız. Bakın daha ne gibi ilginç özellikleri var!

Karıncalar, böcek, tatlı yiyecek ve tohumları çok severler. Özellikle işçi karıncalar, enerjiyi tatlı besinlerden alırlar ve onların kokusuna karşı duyarlıdır. Karıncalar, besinlerini iyice çiğneyip tükürükle yumuşattıktan sonra yerler. Yuvalarına her gün ortalama 2400 böcek taşırlar ve böceklerin çoğunu yavrulara verirler. Bazen canlı böceklere saldırdıkları da olur. Bir karınca, büyük bir besin bulduğu zaman yuvaya döner ve başka işçi karıncaları toplar. Yuvaya dönerken yol boyunca özel bir koku bırakır. Bu sayede besinin yerini tekrar kolayca bulur. Birçok böcek gibi karıncalar da bazı çiçeklerin bitki özlerini emerler.

Karıncalar, besinlerini ve yuvalarını çok iyi korurlar. Besinlerini korurken altedilmesi zor kahramanlara dönüşürler. Besinlerini almaya çalışan canlı kendi türünden olsa bile, çoğu zaman onu öldürmeden bırakmazlar. Aynı türden karıncalar, karşılaştıkları zaman antenlerini kullanarak birbirlerini koklarlar. Bu sayede aynı yuvadan olup olmadıklarını anlarlar. Karınca yuvası gördüğünüzde,

yuvanın ağzına elinizi yaklaştırıp daha sonra burununuza götürün. Duyacağınız koku olasılıkla formik asit kokusudur. Karıncalar, bu maddeyi yuvalarının yerini birbirlerine belli etmek ve düşmanlarına zarar vermek üzere salgırlar. Karıncalar, herhangi bir tehlike karşısında alt çenelerini de silah olarak kullanırlar. Küçük ve savunmasız göründüklerine bakmayın; bazı karınca türlerinin çeneleri boyutlarına göre çok güçlüdür.

Karıncalar, tek başlarına oldukları zaman tehlikelere ve avcılara karşı daha duyarlı olurlar. Büyük ama tek başına olan bir karınca, kendisinden çok daha küçük karıncaların saldırısına uğrayabilir. Karıncalar, birbirlerinin avcısı olabildikleri gibi, ayılar da karıncaların avcısıdır. En iyi bilinen karınca avcılarının biri “karınca aslanı” adı verilen bir böcek türüdür. Bu böcek türünü, olasılıkla her yerde görmüş ama farkına varmamışsınızdır. Kumluk bazı alanlarda birbirine benzeyen ve yakın aralıklarla bulunan huni şeklinde delikler dikkatinizi çekmiştir. Bu delikler, bu karınca aslanının tuzağı ola-

Karıncalar, diğer böcekleri ve tohumları yerler.

bilir. Bu böcek türü, huni şeklinde açtığı delik sayesinde karıncaları tuzağına düşürür. Bu deliğe düşen karınca, istese de yukarı çıkamaz. Çıkmak için gerçekleştirdiği her deneme, deliğin eğik olması nedeniyle kumların kaymasına ve her seferinde onun deliğin dibine düşmesine neden olur. Bir yere kaçamayan karınca bu sayede kolayca avlanır. Karıncaları avlayan bazı böcekler ve örümcekler de var. Bunlar karınca yakaladıkları zaman önce vücutlarındaki sıvıyı emiyorlar, daha sonra karıncanın kalan parçalarını yiyorlar.

Karıncaların da bir anlamda hayvancılık ve tarımla uğraştığını söylersek çok şaşırmıyorsunuz? Bunu söylemek hiç de yanlış olmaz. Karıncalar, bazı böcek türlerini koruyup kollarlar. Bunu yapmalarının nedeni, bu böcekler sayesinde bazı bitkilerin özsularını elde etmeleridir. Bu böcekler, bazı kimyasallar salgılayarak bitkilerin özsularını çıkarmalarını sağlarlar. Karıncalar da çıkan bu öz sudan yararlanırlar. Bazı karınca türleriye yağmur ormanlarında bulunan ağaç türlerinin yapraklarını keserek yuvalarına götürür ve gömerler. Bu bitki yapraklarının üzerinde bir tür mantar yaşar. Karıncalar da bu mantarları yerler.

Bazı karınca türleri, yuvalarına taşıdıkları yapraklarda çoğalan mantarları yerler.

Karıncalar 4 metre derinliğe varan yuvalar yapabilirler. Latincesi *Masser aciculatus* olan karınca en derine yuva yapan karınca türüdür. Bu sayede larvaları kışın da gelişir. Çünkü bu derinlikte sıcaklık hep aynıdır. Karınca yuvalarında birçok oda bulunur. Her odanın işlevi belli ve farklıdır. Bazı odalarda yavrular bulunur ve beslenir, bazılarında da besin depolanır. Bir oda da kraliçe karıncaya aittir. İşçi karıncalar odaların sıcaklık durumuna göre yavruları bir odadan diğerine taşırlar. Karınca yuvaları toprakta olduğu gibi ağaçta da olabilir. Bu, bulunulan yere ve iklime göre değişir.

Burcu Meltem Arık
burcu.arik@dogadernegi.org

Yarım saat boyunca karıncaları gözlemleyin.
Gözlemlerinizi bizimle paylaşmayı unutmayın.

Kaynaklar:
ant.edb.miyakyo-u.ac.jp
The Ants, Bert Hölldobler & Edward O. Wilson, Harvard University

Sevgili Arkadaşlar, doğayla ilgili sorularınızı ve yaptığınız çalışmaları bize yollayabilirsiniz.
Gönderdiklerinizin bazılarını zaman zaman köşemizde yer vereceğiz. Mektuplarınızı ve e-postalarınızı bekliyoruz.
Adres: TÜBİTAK Bilim Çocuk Dergisi Doğaya Bu Ay Köşesi/Atatürk Bulvarı/No:221/Kavaklıdere/06100/Ankara/e-posta:cocuk@tubitak.gov.tr